

réseken át az eredmények értékeléséig. Talán éppen ezért érthetetlen számomra, hogy miért kellett ennek a műnek Magyarországon angolul megjelennie. Angolul ugyanis írtak már korpusznyelvészetről, írástanításról meg végképp. A más nyelveken tanítók magyarul tudnának leginkább profitálni Horváth József invenciójából: mintául szolgálhatna ahhoz, hogy miképpen lehet ezeket az alkalmazásokat tudományosan feldolgozni. A nyelvi problémától függetlenül nagyon hiányoznak az ilyen könyvek Magyarországon, amelyek a szűkebb szakmán kívüli közösségnek is képesek megmutatni, hogy a pedagógiai nyelvészet kiváló kutatási eszközöket ad a nyelvpedagógia kezébe; ugyanakkor azt is szemléltetik, hogy milyen messzire jutott a nyelvpedagógia tudománya az osztálytermi KRESZ-től: a szűkkeblű módszertantól. Számos kutató még ma is a múlt század szakmethodikai feladványain rágódik: Horváth József semmiképpen sem tartozik közéjük.

Bárdos Jenő

Ábrahám Károlyné – Egey Emese

Learn from me an English coursebook written from the Christian perspective

Károli Gáspár University of the
Hungarian Reformed Church:
Budapest, 2001. 170 p.

Indítékok. Az Európai Bizottság „Leonardo” programja keretében nyelvkönyvek készültek, amelyek nyelvi anyaga az angol, német, francia és olasz egyházi nyelvre épültek. Tehát egy tankönyvcsalád jelent meg, amelynek négy alapkötetéhez tanári kézikönyv, valamint audio- és videokazetta csatlakozik.

A szóban forgó művek tehát szabályszerű nyelvkönyvek, s legalább annyira nem teológiai szakkönyvek, amint a forgalom-

ban levő – pazar kiállítású és méregdrága – külföldi nyelvkönyvek sem csupán a diszkóvilágnak, meg a földön kívüli űrlények tudományos-fantasztikus világának vagy az információs társadalomnak a speciális nyelvét tükröző nyelvkurzusok.

Az angol kötetet *Ábrahám Károlyné és Egey Emese* írta azoknak a középhaladó és haladó szintű nyelvtanulóknak akár egyéni tanulásra, akár iskolai felhasználásra fő kurzusként, vagy kiegészítő tankönyvként, akiket különösen is érdekel, hogy a célnyelv (angol) országaiban hogyan is élnek és gondolkodnak, mely értékeket tartanak fontosnak, hogyan gondolkodnak másokról az emberek, főleg a fiatalok, és ezzel összefüggésben abban kívánnának ismeretekhez jutni, hogy hogyan működnek egyházon belül vagy kívül azok, akik magukat kereszténynek (vagy -tyénnek) vallják, netán valamely egyházközösséghez tartoznak, esetleg mint gyakorló egyháztagok, „ifik”.

Egy újabb színfolttal bővült tehát a paletta. S ha meggondoljuk, hogy a rendszerváltozás során és után visszaadott, illetőleg újonnan létesült felekezeti vagy ökumenikus iskolák száma hihetetlenül felszökött, több ezer pedagógus – köztük nyelvtanárok – és több tízezer tanuló tanul ezekben az iskolákban, már ez a tény is elég ok arra, hogy egy az egyházi nyelvet feldolgozó nyelvkönyv is besoroljon az egyéb szabadon választható nyelvkönyvek sorába.

Szándék. Egy laza kerettörténeten belül fiatalok elkalauzolnak bennünket a tágabb értelemben vett Angliába, ahol megismerkedhetünk az egyházi építészet és művészet szépsége mellett az egyházi élet szokásaival, ünnepeivel, valamint a szeretetszolgálat különböző válfajaival, amelyek a mai élet gondjaival küszködőkön igyekeznek segíteni.

A szerzők nem „téríteni” akarnak (bár az se lenne bűn), hanem művelni és tanítani, s olyan ismeretanyagot átadni, amelyről az elmúlt 50 évben célszerűbb volt hallgatni, s amely mélységes hiányosságokat „produktált” legalább két generáció általános mű-

veltségében (elég csupán Vágó István vetélkedőit nézni a televízióban).

A könyv hangvétele *ökumenikus*. Mindjárt az elején tájékoztat bennünket egy ügyes táblázatban az Egyesült Királyság felekezeti arányszámairól, például arról, hogy amíg a XX. sz. elején még jóval nagyobb többségben voltak az anglikánok a római katolikusokhoz képest, valamennyivel az utóbbiak vannak ma többségben, őket követik jelentősen kevesebb számban a presbiteriánus egyházak, majd a metodisták, baptisták és egyéb felekezetek. Az ökumenizmus jegyében elkísér bennünket a könyv a skót reformátusokhoz (egészen Iona szigetéig) éppúgy, mint az ír katolikusokhoz, de gyönyörködhetünk az anglikánok egyik csodálatos katedrálisában, az exeteriben, részt vehetünk egy anglikán esküvői szertartáson, vagy megismerhetjük egy római katolikus szerzetesrend szabályzatát, de mindenek föltött a „könyvek könyvének”, a Bibliának a szelleme, örökérvényű igéi és tanításai tűnnek fel a könyvnek szinte minden lapján, *felekezetek fölött*, mindig *emberközölnben* és mindig *aktuálisan*.

Tartalom. A tankönyv 15 „unit”-ből áll. Mindegyik egység egy-egy téma köré csoportosít olvasmányokat, párbeszédet, irodalmi szemelvényeket, verseket, bibliai történeteket, ismeretközlő írásokat, pontrendszerral jelezve szövegértésbeli nehézségi fokukat. A könyv nyelvezete, angolsága a mindennapi emberek nyelve, illetőleg az angol köznyelv („Standard English”), semmiképpen sem valami elvont, túlvilági nyelvezet. A Bibliából vett igéket, részleteket rendkívül figyelmesen, mértéktartással a mindenkor témához választják ki a szerzők. (Egyébként, aki nem tudná: a Biblia maga egy kitűnő „nyelvkönyv”, nyelve (a „King James Version”-é is) szinte kezdő szinten érthető és élvezhető). Amikor például az esküvő a téma (9. Unit), mottóként ez áll: „Ezt mondta az Úristen: Nem jó az embernek egyedül lenni, alkotok hozzáillő segítőtársat.” (I. Móz 2:18). Majd a *Jane Eyre*-ből vett részlet mellett a bibliai „Kánai menyeg-

ző” szerepel (Jn 2:1–11) illusztrációként. Vagy amikor a szegénygondozás a vezető téma (10. Unit), természetesen „Az irgalmas samaritánus” (Lk 10:25–37) a bibliai illusztráció, s hozzá egy részlet a *Twist Olivér*-ből. A szerzők tehát ügyeltek arra, hogy a Bibliából mint irodalmi alkotásból *klasszikus idézeteket, példázatokat* emeljenek be a nyelvkönyvbe. Élvezetes fejezet például az (5. Unit), amelynek fő olvasmánya az exeteri katedrális, az angol építőművészet egyik remekének a leírása. Szépen illik hozzá „Az özevegasszony két fillérje” (Mk 12:41–44), és William Golding *The Spire*-ből egy részlet. Az olvasmányok kiválasztása és elrendezése, képekkel való illusztrálása, néha még plakátok alkalmazása is igen szerencsés, változatos, színessé, olvasmányossá teszi a kötet szövegét.

Szószedetek. Az olvasmányi anyag után a szószedet („Vocabulary”) következik az ismeretlen(ebb) angol szavak és kifejezések angol nyelvű értelmezésével, magyarázatával, majd kétféle kérdés csoport indítja az aktív munkát: értést ellenőrző („Comprehension”) és vitaindító („Discussion”) kérdések. Ez utóbbiak nyílt végűek, és senkitől sem várják el vakon történő elfogadásukat, hanem kinek-kinek felfogása, értékrendje szerinti feldolgozásukat.

Grammatika. Itt sajnos nincs terünk arra, hogy érdemeihez méltóan értékeljük a nyelvkönyv *grammatikai részét*, módszertanát, csak sommásan állapíthatjuk meg, hogy a nyelvtani gyakorlatok, a lexikai és beszédfejlesztő feladatok, szóképzési, fordítási vagy más játékos gyakorlatok tartalmilag is a téma bővítésére, színesítésére szolgálnak. Feldolgozási szintjük jelölve van. A szerzők gondosságára és praktikusságára vall a könyv elején egy „Grammar Finder”, amely táblázatosan foglalja össze a nyelvtani, szóképzésbeli, beszédhelyzetbeli és lexikai elemeket, pontosan utalva fejezetre, lapszámra.

Szótári rész. Mint említettük már, az egyes „unit”-ok végén szószedet („Vocabulary”) található, mint általában nyelvkönyvekben, az ismeretlen szavak angol nyelvű

értelmezésével. A kötet végén pedig egy *öt nyelvű szótári rész* („A Glossary in Five Languages”) szerepel, amely főleg egyházi, esetenként teológiai szakszavakból és kifejezésekből áll, magyar, német, olasz és francia megfelelőikkel. Ám ez a „glossary” és az egyes „vocabulary”-k nincsenek szinkronban, vagyis a „szótár” nem tartalmazza az egyes „unit”-ok szókincsét. Miután a felsorolt nyelvekre íródott a tankönyvcsalád, szerintem fölösleges mindegyik végén öt nyelvű szószedetet adni (hiszen egyszerre nem tanul az ember négy nyelvet), elég lett volna egy kétnyelvű, ez esetben angol-magyar glosszárium, kibővíve a „unit”-ok végén adott szószedetek anyagával. Ha egy új kiadásban elhagynák a német, olasz és francia hasáboakat, sok hely felszabadulna egy teljesebb „glossary”, azaz „szótár” összeállítására. Így aztán megtalálható lenne (magyarul is) a *hassock*, a *lesson (from the Bible)*, a *manse*, a *Kirk Session*, a *Moderator*, a *registrar's office*, a *diocese*, a *catechist*, a *rector*, a *rectory* és még sok minden, nemcsak elbújtatva az egyes leckék végén, hanem a szótári részben is.

Összefoglalva: az ismertett nyelv-könyv szándéka, tartalma, módszere, használhatósága, kiállítása a szememben *kitűnőre* (5!) vizsgázott: változatos, színes, élvezetes, hasznos. Felhasználói köre pedig sokkal szélesebb, mint a könyv alcíméből és egy felületes belelapozásból vélhetné a kívülálló.

Magay Tamás

Salánki Ágnes (szerk.)

A reklámról – ma – Magyarországon Szöveggyűjtemény

Eötvös József Könyvkiadó:
Budapest, 2001. 129 p.

Az alcímében furcsa módon „Szöveggyűjtemény” elnevezést viselő tanulmánykötetben nyelvészek elemzéseit olvashatjuk a

mai magyar reklámokról. A szerzők nemcsak a (reklám)nyelvvvel foglalkoznak, hanem vizsgálják a szöveghez tartozó képanyagot és magát a – nyelvi és képi jelekből összeáll – reklámüzenetet is; német példák alapján kontrasztív jellegű vizsgálatokat is végeznek, párhuzamos, illetve eltérő jelenségeket keresnek. A nyolc tanulmány mindegyike önmagában is figyelemre érdemes olvasmány, az egy kötetben összegyűjtött írások azonban a mai magyar reklám még komplexebb leírását nyújtják.

Az első írás címe: „A farmakoreklámról – A kockázatok és mellékhatások tekintetében olvassa el a betegátjékoztatót vagy kérdezze meg orvosát, gyógyszerészét!” Kegyesné Szekeres Erika a farmakoreklám kifejezés definiálását követően bemutatja annak legfőbb jellegzetességeit (informatív, apellatív és emocionális), majd tartalom, publikum és médium szerint rendszerezi a gyógyszerreklámok fajtáit. A továbbiakban a nyomtatásban megjelenő gyógyszerreklámok szerkezetéről, hatásmechanizmusáról és nyelvi megformáltságáról ír. A tanulmányból az alkalmazott legfontosabb stilisztikai és retorikai eljárásokon túl az is kiderül, hogy napjainkban a gyógyszerreklámok három „mindenható” kulcsszava az egészség, természetesség, természetpatika.

A következő dolgozatban – „Vegyem, ne vegyem? Az autóműszaki leírások és reklámok nyelvének elemzése szaknyelvi szempontból” – Csótainé Bárczy Klára a két említett szövegtípus nyelvezetét hasonlítja össze. A funkció, kommunikációs szándék, megjelenési forma és befogadó szempontjából is eltérő dokumentumokban első látásra csupán a tárgy, a gépkocsi a közös. A szerző a mindennapi életből vett autentikus szövegek (Opel Astra kezelési utasítás, Renault Twingo és Nissan Primera reklám) elemzésével állapítja meg az egyes szövegtípusok sajátos jellemzőit. A gördülékeny, olvasmányos megfogalmazásból érzékelhető a szerző téma (és talán az Opel autómárka) iránti lelkesedése és elkötelezettsége is.